

αὐτὴν, ὥστε ζημιοῦσθαι ἐργαζόμενος. — Οὐδὲ ἡ γῆ μέντοι χρήματά ἐστιν, εἰπερ ἀντὶ τοῦ τρέφειν πεινῆν παρασκευάζει. — Οὐκοῦν καὶ τὰ πρόβατα ὡσαύτως, εἴτις διὰ τὸ μὴ ἐπίστασθαι προβάτοις χρῆσθαι ζημιοῖτο, οὐδὲ τὰ πρόβατα χρήματα τούτῳ εἶη ἄν; — Οὐκ οὐνοῖγε δοκεῖ. — Σὺ ἄρα, ὡς ἔοικε, τὰ μὲν ὠφελούντα χρήματα ἡγῇ, τὰ δὲ βλάπτοντα οὐ χρήματα. — Οὗτοι. — Ταῦτά ἄρα ὄντα τῷ μὲν ἐπισταμένῳ χρῆσθαι αὐτῶν ἐκάστος χρήματά ἐστι, τῷ δὲ μὴ ἐπισταμένῳ οὐ χρήματα. . . οἱ δὲ φίλοι, ἦν τις ἐπίστηται αὐτοῖς χρῆσθαι, ὥς ἐὼφελείσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φήσομεν αὐτοὺς εἶναι; — Χρήματα νῆ Δί', ἔφη ὁ Κριτόβουλος, καὶ πολὺ γε μᾶλλον ἢ τοὺς βοῦς, ἦν ὠφελιμώτεροί γε ὥσι τῶν βοῶν. — Καὶ οἱ ἐχθροί γε ἄρα κατὰ γε τὸν σὸν λόγον χρήματά εἰσι τῷ δυναμένῳ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελείσθαι. — Ἔμοι γ' οὖν δοκεῖ. — Οἰκονόμου ἄρα ἐστὶν ἀγαθοῦ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπίστασθαι χρῆσθαι, ὥς ἐὼφελείσθαι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν. — Ἰσχυρότατά γε. Καὶ γὰρ δὴ ὀρέξ, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, ὅσοι μὲν δὴ οἰκοὶ ἰδιωτῶν εἰσιν πύξημένοι ἀπὸ πολέμου, ὅσοι δὲ τυράννων. Ἀλλὰ γὰρ τὰ μὲν⁶ καλῶς ἔμοιγε δοκεῖ λέγεσθαι, ὦ Σωκράτες, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· ἐκεῖνο δ' ἡμῖν τί φαίνεται, ὅποτ' ἄν ὀρώμεν τινὰς ἐπιστήμας μὲν ἔχοντας καὶ ἀφορμάς, ἀφ' ὧν δύνανται ἐργαζόμενοι αὖξιν τοὺς οἴκους, αἰσθανόμεθα δὲ αὐτοὺς ταῦτα μὴ θέλοντας ποιεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ὀρώμεν ἀνωφελεῖς οὐσας αὐτοῖς τὰς ἐπιστήμας; ἄλλο τι ἢ τοῖς αὐτοῖς οὔτε αἱ ἐπιστήμαι χρήματά εἰσιν οὔτε τὰ κτήματα; Περὶ δούλων μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐπιχειρεῖς, ὦ Κριτόβουλε, διαλέγεσθαι; Οὐ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔγωγε, ἀλλὰ καὶ πάνυ εὐπατριδῶν ἐνίων γε δοκούντων εἶναι, οὓς ἐγὼ ὀρώ τοὺς μὲν πολεμικάς, τοὺς δὲ εἰρηνικάς ἐπιστήμας ἔχοντας, ταῦτα; δὲ οὐκ ἐθέλοντας ἐργάζεσθαι, ὥς μὲν ἐγὼ οἶμαι, δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι δεσπότης οὐκ ἔχουσιν. Καὶ πῶς ἄν, ἔφη ὁ Σωκράτης, δεσπότης οὐκ ἔχοιεν, εἰ εὐχόμενοι εὐδαιμονεῖν καὶ ποιεῖν βουλόμενοι ἀφ' ὧν ἔχοιεν ἀγαθὰ, ἔπειτα κωλύονται ποιεῖν ταῦτα ὑπὸ τῶν ἀρχόντων; Καὶ τίνες δὴ οὗτοί εἰσιν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἱ ἀφανεῖς ὄντες ἀρχουσιν αὐτῶν; Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐκ ἀφανεῖς εἰσιν, ἀλλὰ καὶ πάνυ φανεροί· καὶ ὅτι πονηρότατοί γε εἰσιν, οὐδὲ σὲ λανθάνουσιν, εἴπερ πονηρίαν γε νομίζεις ἀργίαν τ' εἶναι καὶ μαλακίαν ψυχῆς καὶ ἀμέλειαν· καὶ ἄλλαι δ' εἰσιν ἀπατηλαί τινες δέσπιναι προσποιοῦμεναι ἡδοναί εἶναι, κυβεῖται τε καὶ ἀνωφελεῖς ἀνθρώπων ὀμλίαι, αἱ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐξαπατηθεῖσι καταφανεῖς γίνονται, ὅτι λύπαι ἄρα ἦσαν ἡδοναῖς περιπεπεμμένα⁷, αἱ διακωλύουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὠφελίμων ἔργων κρατοῦσαι⁸. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, ἔφη, ὦ Σωκράτες, ἐργάζεσθαι μὲν οὐ κωλύονται ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ καὶ πάνυ σφοδρῶς πρὸς τι ἐργάζεσθαι ἔχουσι καὶ μηχανᾶσθαι προσόδους· ὅμως δὲ καὶ τοὺς οἴκους κατατρίβουσι καὶ ἀμνηχανίαις συνέχονται. Δούλοι γὰρ εἰσι καὶ οὗτοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ πάνυ γε χαλεπῶν δεσποτῶν, οἱ μὲν λιχειῶν, οἱ δὲ νινοφλυγιῶν, οἱ δὲ φιλοτιμιῶν τινῶν μαρῶν καὶ δαπανηρῶν, ἃ οὕτω χαλεπῶς ἄρχει τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἂν ἐπικρατήσωσιν, ὥσθ' ἕως μὲν ἂν ὀρώσιν ἑβῶν-

6) Ταῦτα μὲν. 7) Περιπέττω. 8) Αὐτῶν ἢ ἐπικρατοῦσαι.